

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam pouj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katal tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroska cesta šte. 5, vsprejema naročnine, inzerate in reklamacije. — Za inzerate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inzerati se sprejemajo do torka opoldne. — Ne zaprete reklamacije so pošiljane pravočasno.

Usoda dveh velikih trdnjav.

Przemysl otet. — Antwerpen padel. — Ob reki Visli se bje velika bitka. — Avstrijske čete v Galiciji prodirajo. — Rusi se umikajo. — Avstrijska armada v Srbiji koraka proti Valjevu. — Na Francoskem še ni padla odločitev. — Rumunski kralj umrl.

Važni dogodki.

Tri važne dogodke je zapisala zgodovina zadnje dni v svoje knjige: smrt rumunskega kralja Karola, naše zmage pri trdnjavi Przemysl in padec belgijske trdnjave Antwerpen.

Smrt rumunskega kralja Karola je važen dogodek, ki se ne tiče samo Rumunije. Pokojni kralj je veljal kot odkrit prijatelj Avstrije in Nemčije ter je bil z nami tudi v zvezi. Toda narodnostna struja, ki hoče od nas ogrske Rumune za kraljevino Rumunijo, je zadnja leta močno narasla, tako, da ima sedaj v poslanski zbornici večino. Vsled tega sicer kralj Karol ob začetku sedanje vojske ni mogel priskočiti nam na pomoč, a uspešno se je ustavljal pritisku narodnostne struje, ki je hotela v zvezi z Rusijo nastopiti proti nam, da nam poskuša vzeti rumunsko zemljo na Ogrskem. Sicer je narodnostna struja na Rumunskem v veliki zmoti, ako misli, da bi ji Rusija kratkoma dovolila, povečati se za 4 milijone prebivalstva. Rusija ne potrebuje poleg sebe velike Rumunije, ampak malo in slabotno. Toda ne glede na vse to, sedaj bi Rumunija prišla Rusiji prav, da bi ji pomagala s svojim vojaštvom, pozneje bi se je že otrešla, kakor se je je že enkrat na grd način po zmagi pri Plevni. Kralj Karol je vse to dobro sprevidel in se ni dal ujeti v vabljive ruske zanjke, ampak je ostal zvest svojim starim prijateljem, Avstriji in Nemčiji. Novi kralj Ferdinand je nesamostojnega mišljenja in se je dosedaj veliko gibal v narodnostnih in rusom prijaznih krogih. To je lahko storil, ker ni nosil nobene odgovornosti, toda odsedaj počiva sreča in nesreča Rumunije v njegovih rokah. Avstrijski narodi upajo, da bo sledil vzgledu svojega modrega prednika.

Ne samo razveseljivo, ampak za presojanje cellega evropskega položaja važno je napadalno prodiranje avstrijskih čet v Galiciji. Rusi so se morali umakniti čez reko San in Vislo, naša trdnjava Przemysl je oteta. Dosedaj smo se mi umikali. Nobeno čudo, kajti premoč je bila 1 proti 3, ponekod celo 1 pro-

ti 5. Toda nadaljno umikanje bi bilo za nas in Nemčijo skrajno nevarno, ne sicer, ker bi se bali za uničenje svoje armade, ampak, ker bi se bojno torišče preselilo v kraje, ki zalagajo nas in Nemčijo s premočom. Nesreča, da nam zasedejo Rusi najizdatnejše premogokope, bi bila nepregledna. Sedaj je pa nevarnost temeljito odstranjena. Obenem pa se je ruski bojni načrt popolnoma ponesrečil. Upali in namerali so Rusi, da se naša armada v Galiciji porazi in uniči. Ko se to zgodi, prekoračijo močne ruske čete Karpate, odrežejo od nas Sedmograško ter zadobijo zvezo s Srbijo. Glavna ruska armada pa bi korakala skozi premogokopsko ozemlje, skozi Slezijo v Berlin. O uničenju avstrijske armade sploh ni nobenega govora. Toda umikamo se Rusom tudi ne več. Ampak sulica je obrnjena, Rusi se morajo umikati, a mi jih gonimo pred seboj. Tudi njih izprehodi čez Karpate so se končali s pogrebom tisoč in tisoč ruskih mrličev.

Tretji važni dogodek zadnjih dni je padec Antwerpena. Z njim je prostih 200.000 nemških bojnikov in za razvoj vojske je to število velikega pomena. Nemška vojna podvzetja bodo sedaj mnogo hitreje in uspešneje napredovala. In ker smo z Nemčijo zvezani, zato so njih zmage sedaj tudi naše zmage. Antwerpenske čete sedaj lahko pošljejo Nemci ali proti Francozom ali proti Rusom, povsod so tudi nam v korist. Čim prej Nemčija premaga Francoze, tem prej lahko nastopita Avstrija in Nemčija z vso močjo proti Rusu ter mu pokažeta pot v Sibirijo.

Avstrijsko-rusko bojišče.

Maribor, dne 13. oktobra.

Proti Rusom nastopajo tri armade: 1. na severu v smeri iz izhodne Prusije nemška armada pod poveljstvom generala Morgena. Prej je tej armadi poveljeval general Hindenburg. Toda ker je prevzel

general Hindenburg poveljstvo čez nemško armado ob Visli, ki nastopa skupno z našo avstrijsko armado, poveljuje tej armadi general Morgen; 2. nemška armada pod generalom Hindenburgom, ki prodira iz Krakova ob Visli; 3. avstrijska armada pod poveljstvom nadvojvode Friderika.

Avstrijskim četam se je posrečilo, da so zadržale po dveh krvavih bitkah pred Lvovom in za Lvovom napadalno rusko prodiranje. Po drugi bitki se nam je posrečilo, zbrati svoje čete na jako ugodnih prostorih, izgube nadomestiti s svežimi rezervami ter se zadostno preskrbeti z živili in strelivom. Vse to se nam je posrečilo, predno so bili Rusi pripravljeni za nadaljno napadalno prodiranje. Močno jih je ovirala, da bi prodirali, naša trdnjava Przemysl, ki je bila zasajena v njihove čete kakor trn v meso. Trudili so se, da bi jo vzeli, a naše trdnjavske čete so jo sijajno branile. Rusi so padali kakor žito na polju pod srpom žanjic. Ruske izgube pred Przemyslom so velikanske. Med tem smo bili mi popolnoma zbrani in urejeni ter smo začeli prodirati. Rusi so se nam ustavili pri Dynowu in Lancutu, a so bili tepeni. In sedaj so se morali umikati na celi črti in s tem tudi opustiti obleganje Przemysla. Przemysl je bil otet, naša kavalerija je že lahko naravnost skozi Przemysl jahala, da zasleduje izhodno od Przemysla se umikajoče ruske čete. Srednja Galicija je do reke San zopet očiščena Rusov.

Ker so se opazile izhodno od Lvova utrdbe ob potokih in močvirnatih krajih, se bodo Rusi bržkone zopet našim tamkaj postavili v bran. Toda glavna ruska moč se zbira ob izlivu Sana v Vislo in srednjem toku Visle. Tam se pričakuje večja bitka.

Avstrijci in Rusi pili iz skupnega vodnjaka.

Neki stotnik, ki se je bil vrnil iz vojske domov je pripovedoval sledeče:

Naš oddelek je bil daleč v Rusiji in počival. Bil je dan kot jih je mnogo: posamezni oddelki so počivali, ne da bi se bili. Daleč od središča naše armade smo zasedli velik travnik. Napravili smo jarke in počivali v njih. Pred nami je bila ravan, daleč proč pa sovražnik. Tudi Rusi so počivali v jarkih. Od nobene strani ni bilo povelja, da bi udarili naprej. Tudi pri Rusih ne. Stali smo si samo sovražno nasproti.

Žejalo nas je. Daleč za nami ni bilo dobiti nikjer pitne vode. Pred nami na travniku, nekako v sredini med nami in Rusi, je stal star vodnjak, žalosten in zapuščen. Morda so stale prej okrog njega hiše. Toda vojska obrije z zemlje marsikaj. Tudi tukaj je pustila samo vodnjak.

Naenkrat smo opazili, kako se od sovražne strani odpravila eden, potem dva Rusi proti vodnjaku. Za njimi so se pripravljali tudi drugi na pot, in kmalu je korakal cel oddelek k vodi. Tudi one tam je žejalo. Ko so se prikazali prvi izmed sovražnikov, so se vlegli naši na tla in pripravili puške, da bi streljali. Toda čakali smo, kaj bo iz tega nastalo. Videli smo, kako so Rusi mirno obstopili vodnjak, zajemali vodo in pili. Kdor je izpil, si je obrisal z rokami usta in se podal mirno nazaj na svoj prostor. Našim

vojakom ni rekel noben človek besede, tudi sami so molčali in gledali to sliko privodnjaku. Nihče ni sprožil puške, Rusi so pazili na nas, toda orožja se niso dotaknili. Ko so se vsi napili, so se vrnili v svoje jarke. Vodnjak je zopet sameval.

Naši vojaki so se vedno molčali. Kar se vzdigneta dva naša pešca. S puškami v rokah se podasta k vodnjaku. V naslednjem trenutku so bili že vsi naši na nogah in sledili prvim k vodnjaku. V nekaj minutah so že zajemali vodo. Rusi so jih gledali molče. Niti en strel ni bil izprožen od ruske strani. Ko so se naši vojaki napili, so se vrnili nazaj na svoja mesta. Potem je bilo na travniku zopet mirno. Vodnjak je stal zapuščen sredi travnika. To je bilo dopoldne.

Proti večeru so se pripravili Rusi zopet na pot k vodnjaku. Sedaj bolj mirno in skrbneje kot dopoldne. Ko so se napili, so se vrnili. Naši so jih opazovali in ko so Rusi odšli, je dejal eden: „Pojdimo, sedaj je vrsta za nas!“

Vsi so šli, se napili in zopet vrnili. Rusi so jih mirno gledali. Isto se je ponovilo zjutraj in opoldne naslednjega dne. Komaj da je kdo govoril o tej stvari. Zadnjič smo pili drugi dan opoldne. Ko smo se vrnili, smo dobili povelje za napad. Na obeh straneh se je pričelo streljati in potem napadi z bajoneti. Naš častnik je dobil strel, zdravstveni oddelek ga je dvignil in odnesel.

Okrog vodnjaka so ležali mrtvi in ranjeni, naši in sovražniki. Boj se je razvil v drugo stran. Zvečer se je vlegel mir na travnik. Molčal je vodnjak sredi travnika, molčali mrlič okrog njega. — Ko so

mrtve pokopali, je ostal zopet sredi travnika samo vodnjak, zapuščen in žalostno samevajoč.

Šrapnel zadel jastreba.

Vojak našega domačega (47.) pešpolka, Janez Fabijančič, pripoveduje:

V boju za Lvov smo bili v dolgih jarkih južno izhodno od mesta. Sovražna artilerija je sipala točo krogel na nas. A krogle so šle skoro vse previsoko. Naši fantje so zapazili visoko nad našim jarkom krožiti velikega jastreba. Kar naenkrat pa prihrči šrapnel in zadene jastreba v zračni višini. Ptica-roparica je padla v naš jarek tik našega praporščaka. Jastreb je bil izredno velik. Eno perutnico je imel skoro popolnoma odtrgano od trupla. Zmerili smo ga. Z razprostrtimi peruti je bil dolg dobra dva metra. Na bojišču smo sploh videli krožiti mnogo ptic-roparic, ki se žive od mrhovine.

Plemenit ruski vojak.

„Grazer Volksblatt“ poroča: Neki ranjeni cesarski lovec pripoveduje: „Bil sem ranjen na roki; na potu k obvezovališču sem padel v globoko jamo, iz katere se nisem mogel več izvleči. Kasneje je padel v jamo tudi neki neranjeni Rus, kateremu se je posrečilo, zlesti zopet iz nje. Nato je potegnil iz jame tudi mene, me zadel na rame in nesel dve uri daleč k mojemu polku. Tu so Rusi za njegov plemeniti čin pogostili; on pa je samo to prosil, da bi ga ne napravili za ujetnika. Rekel je, da smo vsi enako vojak in da osebno nimamo nič drug proti drugemu. Cesarski lovci so mu tudi dovolili prost odhod.“

Najnovejša poročila se nahajajo pred inserati.